

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Jan Helmer Gustafsson
018-19 52 21
jhgu@c.lst.se

Beslut
2007-05-13

1 (6)
Dnr: 435-11345-05

Bildande av kulturresevat samt fastställande av skötselplan för *Linnés Hammarby*, Uppsala kommun, Uppsala län.

Beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 9§ miljöbalken att förklara Linnés Hammarby som kulturresevat. Kulturresevatets namn skall vara Linnés Hammarby.

Detta beslut omfattar ett markområde runt byggnadsminnet Linnés Hammarby, utgörande fd åker, hagmark och skog. Resevatets gränser anges på bifogad kartbilaga 2. För byggnadsminnet, fastigheten Danmarks-Hammarby 5:1, gäller endast förordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen m. m. Vid ändring av byggnadsminnets gränssdragning avses även kulturresevatets gränser ändras i enlighet därmed.

För att trygga syftet med resevatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter skall gälla för resevatet. Ordningsföreskrifter utfärdade med stöd av 7 kap. 30 § skall gälla omedelbart, även om de överklagas.

Länsstyrelsen fastställer med stöd av 3 § förordningen (1988:1552) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga 4.

Förvaltare av kulturresevatet är Länsstyrelsen i Uppsala län.

Syfte

Syftet med kulturresevatet är att bevara och utveckla ett unikt kulturlandskap, präglad av Carl von Linné under det sena 1700-talet. Inom resevatet ska det finnas möjlighet att på ett pedagogiskt sätt visa odlingsformer och tekniker under en tid av agrara reformer. Miljön skall även erbjuda goda förutsättningar för bedrivandet av vetenskapliga studier. Särskild inriktning skall ske på

- Linnés jordbruk på Hammarby,
- lantushållning och trädgårdsskötsel,
- rusthållet och torparna.

De övergripande kvalitetsmålen är

- Att resevatet uppvisar ett biologisk kulturarv som i ett historiskt perspektiv representerar 1700-talets hävdade odlingslandskap.
- Fortlöpande kunskapsuppbyggnad, genom vetenskapliga undersökningar och experiment, med utgångspunkt i frågor om det sena 1700-talets levnadsvillkor.
- Att pedagogiska insatser och aktiviteter ökar värdet av allmänhetens besök på Linnés Hammarby.

Föreskrifter

A. Inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

Med stöd av 7 kap. 5§ miljöbalken får, utöver vad som gäller i lagar och förordningar, följande åtgärder inte vidtas utan Länsstyrelsens tillstånd:

- bedriva jord- eller skogsbruk på annat sätt än i enlighet med skötselplanen,
- uppföra stängsel eller hägnad annat än i enlighet med skötselplan,
- bedriva täkt, gräva, schakta eller på annat sätt påverka mark,
- anlägga campingplats eller uppställningsplats,
- uppföra mast, antenn, luftledning eller annan liknande anläggning,
- nyanlägga, bygga om eller på annat sätt förändra väg,
- uppföra ny byggnad eller annan anläggning,
- göra tillbyggnad eller yttre förändring av befintliga byggnader,
- sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller liknande,
- bedriva militär eller annan tävlings- eller övningsverksamhet.

B. Förpliktelse att tåla intrång

För att tillgodose syftet med reservatet förpliktas med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna att tåla följande intrång:

- utmärkning av reservatet,
- skötsel av området i enlighet med gällande skötselplan,
- anläggning för besökande såsom p-plats, vandringsled och informationstavlor,
- uppsättande av stängsel,
- anordnande av stängselgenomgångar/stättor,
- dokumentation och uppföljning av bevarandearbetet.

C. Ordningsföreskrifter

Med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten att färdas och vistas inom reservatet, är det utöver vad som annars gäller förbjudet att:

- framföra motorfordon annat än för jord- och skogsbrukets ändamål, utöver på anlagd väg och till anvisad parkering,
- beträda oslagen vall eller åkergröda,
- tälta eller ställa upp husvagn,
- gräva upp växter,
- samla in insekter eller andra ryggradslösa djur,
- göra upp eld annat än på anvisad plats.

Föreskrifterna utgör inte hinder för underhåll av befintliga VA-anläggningar, elledningar och allmänna vägar. Ovanstående reservatsföreskrifter skall inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra den skötsel som skall genomföras enligt gällande skötselplan. För områdena 1 (del av), 3a och 3b i skötselplanen skall gälla de mål som fastställs efter särskild utredning¹.

Skäl för beslut

Carl von Linné är vårt lands internationellt mest kände vetenskapsman, vars banbrytande verksamhet utgick från Uppsala för att spridas över hela världen. Hans vetenskapliga gärning lade en viktig grund för den moderna biologin och är i många stycken ännu giltig, bl.a. genom det internationella namngivnings-

¹ En skötsel- och genomförandeplan för dessa områden fastställs i särskild ordning i samverkan mellan Uppsala universitet, Uppsala kommun, Statens Fastighetsverk och Länsstyrelsen

systemet. Linné bidrog under sin tid som professor (1741–1778) till att Uppsala blev ett vetenskapligt centrum och genom åren vallfärdade utländska studenter och forskare hit. De förde med sig sina intryck tillbaka till hemlandet, vilket gav hans läror stor spridning.

Linné var en entusiasmerande lärare och en god pedagog. För att utveckla sin undervisning initierade han ett pedagogiskt upplagt exkursionssystem runt Uppsala, de s.k. Herbationes Upsalienses, vilka blev mycket populära och lockade stora skaror av studenter. En av dessa exkursioner gick genom Danmarks socken och slutade vid Hammarby. Under dessa formades studenterna i den nationalekonomiska anda som sedan drev ”Linnés apostlar” till att utföra sina internationellt berömda resor.

Många var också de studenter som fick privatundervisning på hans lantgård Hammarby i Danmarks socken. På Hammarby levde Linné sommartid sitt privatliv, tog aktiv del i jordbrukets utveckling, hade nära kontakt med sockenborna och besökte kollegor och vetenskapsmän boende i trakten.

Flera skäl talar för att bilda kulturresevat av det linneanska jordbrukslandskapet kring Hammarby. Restaureringar och rekonstruktioner av jordbrukslandskapet ger möjligheter för besökare att få uppleva hur Hammarby verkligen såg ut på Linnés tid. I dag visas endast en liten del av det jordbruk som Linné köpte och bebodde under tjugo år. Gården och markerna såg helt annorlunda ut på 1700-talet. Varken åker, äng eller hage brukas som under den tiden. Ekonomibyggnader som hörde till gården finns inte kvar.

Det behövs agrara historiska undervisningsmiljöer som illustrerar det platsbundna kretsloppstänkande som ännu rådde under 1700-talet. Självförsörjningsgraden var hög på Hammarby, och här är det möjligt att pedagogiskt visa på de förutsättningar som fanns för ett jordbruk där det krävdes balans i förhållandet mellan djurhållning, ängs- och åkerbruk. Flera viktiga markslag är ännu bevarade i nära anslutning till gården.

Reservatet kan då även tjäna som referens för miljöarbetet inom dagens jordbruk. I den ensartade slättmarken runt Uppsala har flera markslag minskat drastiskt på bara halvannat århundrade. Ängsmarker saknas praktiskt taget helt. Kring det goda exemplet ges utrymme för forskning inom skilda discipliner. Frågan om att skapa världsarv (UNESCO) av de mest värdefulla svenska linneanska miljöerna har utretts och Linnés Hammarby är förslagen som en av dessa. Länsstyrelsen bedömer att dessa mål och syften endast kan uppnås genom reservatsbildning.

Ärendets beredning

Inför upprättande av beslut och skötselplan har samråd skett med Uppsala Akademiförvaltning, Uppsala universitet, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) och Statens fastighetsverk. Behovet av att bilda kulturresevat av markerna runt Linnés Hammarby finns uttryckt i Uppsala kommuns översiktsplan. Det är en uttalad ambition att genomförande, skötsel och brukande skall ske i nära samverkan med berörda institutioner och verksamhetsutövare.

Administrativa data

Län: Uppsala
Kommun: Uppsala
Socken: Danmark

Fastigheter: Danmarks Hammarby 1:1, 5:1.
Läge: x 1610596, y 6634773
Areal: c:a 41 ha
Markägare: Gustavianska stiftelsen, Uppsala Akademiförvaltning (Danmarks Hammarby 1:1, Box 121, 751 04 Uppsala.
Statens fastighetsverk, (Danmarks Hammarby 5:1).
Box 254, 753 10 Uppsala
Ledningsrätt: Vattenfall Sveanät AB,
Väghållare: Vägverket, Region Mälardalen

Karta

Kulturreseptatet avgränsas på bifogad kartbilaga 2.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, kulturdepartementet, se bilaga 5.

Kungörelse

Beslut skall kungöras i Uppsala läns författningssamling samt i Uppsala Nya Tidning.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad landshövding Anders Björck. I den slutgiltiga handläggningen av detta ärende har även deltagit länsrådet Leif Byman, länsantikvarie Lars Wilson, miljövårdsdirektör Leif Sandin, t.f. enhetschef Håkan Strid, länsarkitekt Fredrik Meurman, länsassessor Kerstin Lagerlöf samt biträdande länsantikvarie Jan Helmer Gustafsson, föredragande.

Anders Björck

Jan Helmer Gustafsson

Bilagor

1. Översigtskarta (Karta 1)
2. Karta med reservatsgränser (Karta 2)
3. Kulturhistorisk utredning
4. Skötselplan för kulturreseptatet Linnés Hammarby
5. Besvärshänvisning

Sändlista

Markägare Rek + MB
Uppsala universitet
Sveriges lantbruksuniversitet
Vattenfall
Vägverket

Kopia för kännedom

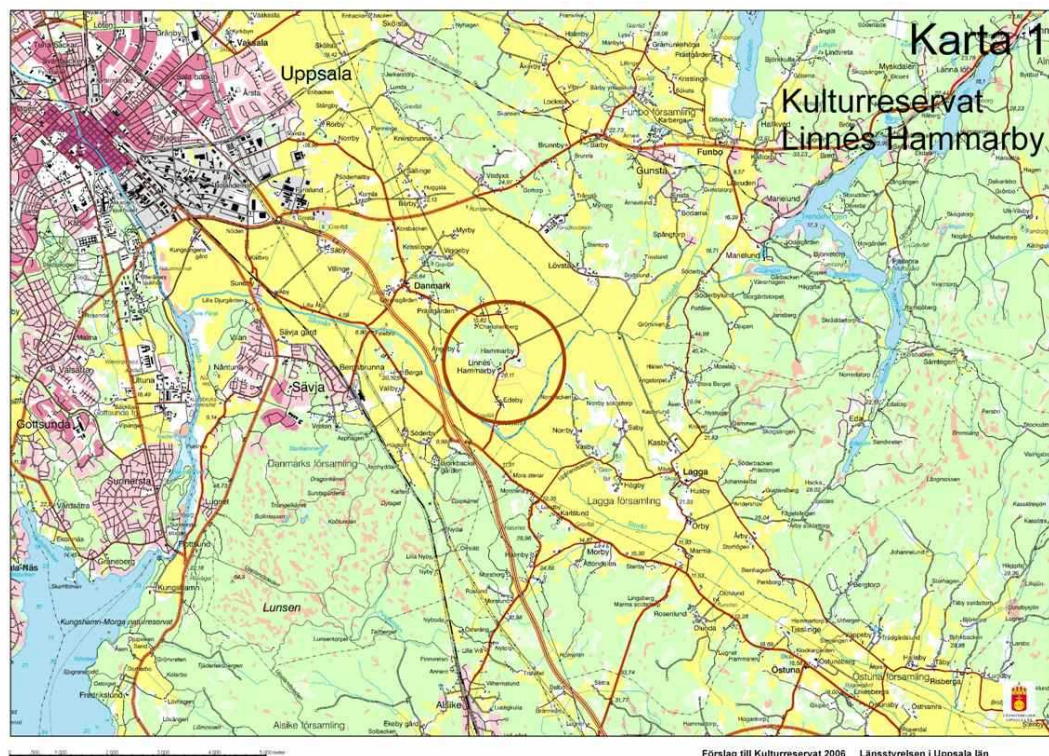
Riksantikvarieämbetet
Naturvårdsverket
Skogsstyrelsen i Uppsala län
Centrum för biologisk mångfald (CBM)
Upplandsstiftelsen
Uppsala kommun
Knivsta kommun
LRF
Svenska Linnésällskapet
Linnés Vänner
Projektet Linnés Historiska Landskap
Sällskapet Linnés Hammarby
Danmarks församling
Hembygdsföreningen i Danmarks socken
Naturskyddsföreningen i Uppsala
Lagga hembygd förening
Uppsala Tourism

Inom Lst:

Planenheten
Miljöenheten
Rättsenheten
Landsbygdsenheten
Beredskapsenheten
Sociala enheten

Bilaga 1. Översiktskarta

Bilaga 2. Reservatsgräns

